

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr, negyed évre 1 frt 25 kr. — Közsegeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 4 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Társszerkesztő: Dr. Dudek János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9.

Hirdetési árak: Egy háromhasábos petsor ára belsőleg 8 kr. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szög 1 frt 30 kr, minden további megkezdett 100 szög után 1 frtál 100b

Idealizmus és műveltség.

Azon magas eszméket ne veszítsük szemünk előtt, melyek haladásunknak biztos vezetői, s melyek nélkül a haladás csak veszélyünket növeli — mondja Eötvös báró. Ugyanezt hangoztatja anyaszentegyházunk is, midőn ma, minden-szentek napján szembeállítja az ő neveltjeit, a valódi nagyság, az igazi haladás embereit: a szenteket, a vallás nélküli emberrel, hogy a két fajtát egymással összehasonlítva, lássuk a roppant különbséget az ember és a vallásos ember között, az egyszerűen vett műveltség és a keresztény vallás szelleme ihlette műveltség, haladás között, s az ebből folyó tanulságot helyesen átértve, azt tántoríthatlanul kövessük.

Tagadhatatlan, el kell ismernünk, hogy az ó-kori pogányságnak is volt műveltsége; mert hiszen voltak bölcsészei, szónokai, költői, művészei, lángelméi, kiket még ma is megbámul a világ; azonban azt sem lehet elvitatni, hogy az ó-kor legműveltebb nemzetei: a görögök és rómaiak minden bölcsességük mellett sem tudtak sokat, s minden műveltségük mellett is a legmélyebb erkölcsi súlyedésben sinylődtek; haladásuk legfőlegb arra szolgált, hogy mint Bende püspök mondja —

»a tudomány és művészet művelőiben a dőlőfőt és önzést egészen az istenítésig növelje, holott a népek erkölcsét és a társadalmi átalakulást egy lépéssel sem vitte előre.« Meg volt ennek a természetes oka. Ha egyes ember, avagy egy egész nemzet tökéletes, megragadó művet akar létesíteni, kell, hogy bizonyos ideál, eszmény után induljon, melyet lehetőleg megközelíteni igyekszik, s mely azután az egész alkotáson kiérzik. No hát az eszményiséget, a valódi ideált a pogányok nélkülözték, onnét összes haladásuk egyoldalúsága, meddsége, kivált erkölcsi és társadalmi téren; mert »minél erősebben lüktet — mondja Schlauch bibernok — valamely nemzetben a természetfölötti idealizmus, annál magasabbra emelkedik civilizációja, már pedig a történelem bizonyossága szerint a görögöknek és a rómaiaknak a természetfölöttiről igen zavart, sötét fogalmaik valának, következőleg összes műveltségük a népre ki nem hatott, mivel a nép azt föl nem értette. Ezen nélkülözött ideál után sóhajtozik a komoly, bölcs Sokrates, midőn így szól:... én legjobbnak tartom nyugodtan bevárni, míg eljő onnan fölülről valaki és megtanít bennünket.«

A mi után Sokrates az egész pogányság nevében sóhajtozott, az ég Ura

az idők teljében teljesítette. A legtökéletesebb ideál, maga az Isten megtestesült, hogy a világ újjáalkotásának isteni művét végrehajtsa. »Az értelmet — mondja Lacordaire — erkölcsöt és társadalmat tekintve, isteni tüneménykép megalapítja a katolikus anyaszentegyházat, mely bizonyossága által uralja a szellemeket, érényei által kormányozza a lelkeket, s újjáteremtő elemei által, miket a civilizációba átvitt, megnemesít az emberiséget.«

Értsük föl ez arany szép szavakat. A megtestesült ideál, Jézus Krisztus anyaszentegyházába lehelt isteni szellemének hatása alatt rohamosan szelidülnek az emberiség indulatai, szenvedélyei, sötét erkölcsi, az ember Istenhez való viszonya megismerésének arányában. A felebaráti szeretet parancsából kifolyólag tisztulnak, fejlődnek a jog és szabadság fogalmai, melyek lassankint boldogítólag kihatnak a társadalmi élet teljes átalakulására, vagyis az emberek egymás közötti feszes, ököljogi viszonya enyhébb lesz, keresztény szeretetté változik át. Hogy pedig a megújulás teljes legyen, az értelmet tekintve fejlődik a keresztény, s oly nemes műveltség, mely nemcsak megnyugtatja az embert, az elmét fölvilágosítja, hanem helyesen alkalmazva, a szív nemesítésére hatalmas befoly, erkölcsi tö-

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE“ TÁRCÁJA.

Moszkva.

— Úti emlék a szünidőből. —

(Folytatás.)

Másnap Moszkva legfőbb nevezetessége, a *Kreml* volt felvéve a programba. Mint már említém, Moszkva nem elégitette ki várakozásomat, míg a *Kreml* nem láttam. Ami azonban itt tárul fel az idegen előtt, az fényre, gazdagságra, bizarr eredetiségre nézve felülmul mindent, amit Európa bármely más fővárosában láttam. Nem hiába mondja az orosz: „Moszkvát csak *Kreml*, és *Kreml* csak az ég mulja felül.“

Az Üdvözítő új temploma vakító, csaknem szemetsértő kupolája arany ragyogásával vezényel, hogy merre menjünk a *Kreml* felé.

Moszkva és *Kreml*, e kettőben összpontosul a középkori orosz történelem minden hagyománya. Csak a középkoré, mert a régiebb kor Kiew és Nowgorodban, az újkor Sz. Pétervárott játszódik le; de ez utóbbi még mindig nem bírta legyőzni a tradíciókban dús, gazdag Moszkvát. Mielőtt a *Kreml*be érünk egy a maga nemében páratlan

és sehol a világon sajátzerűsége miatt hasonlóval nem bíró templom köti le figyelmünket. Ez Vaszili Blazsenny katedrálisa, egy XVI. századbeli olasz építész túlságzott képzeletének szörny-szüleménye.

Az ember örökké kételkednék — mondja Tissot — hogy ez a bizarr templom keresztény Istenháza lehet, ha nyolc tornyának tetején nem látná a görög keresztet mintegy áldásra kiterjesztett hosszú karjaival, melyeket éreláncok fűznek a fent ragyogó arany-golyóhoz. Önkénytelen is kérjük magunktól, vajjon nem-e azon külön szekták egyikének temploma ez, melyeket az orosz nép kicsapongó ázsiai képzelete oly bőven termel. A művész, aki ezt az építészeti képtelenséget megálmodta, bizonyára haschisch hallucinációk benyomása alatt csinálta a tervet. Így néznek ki a háromfejű és hatkarú hindu istenségek tiszteletére emelt óriási pagodák, melyek esodálják ön-alakjaikat a Ganges szent hullámaiban.

Ha kissé távolabbról nézzük, a benyomás változik, és más hasonlat támad fel lelkünk előtt. A köpcös, tömzsi tornyoknak ezen egyvelege, csillogó felfújt félkupoláival, élénk piros, kanári-sárga és sötét-zöldben játszó, mintegy berzenkedő pikkelyeivel egy porcellán óriási képtelenségnek gondolatát kelti fel a néző szemében, melyet a kék

sárkány mesés országából hadizsákmány gyanánt hozhattak ide valaha.

De újra közeledvén hozzá, megint változik a kép. Azok az ananász-formára faragott színes búbok, csigaalakban emelkedő diszitményekkel, pirosra, sárgára színezve, mint a eseresnye és kájszin-baraack húsa, arany négyzetekkel tarkázva; ezek az articsóka alakú tömbök, melyek közt magasra emelkedik a csapongó fantáziával diszített főtorony, mint egy óriási lopótök: az ember önkénytelen is azt kérde magától, vajjon nem-e azon mesebeli királyok bolond palotáját látja maga előtt, kik valamikor a kerti vetemények felett uralkodtak?

S e sajátzerű, fantasztikus palota még meglepőbb lesz, hogy ha keletkezését kutatjuk. Iván a Rettenetes, építtette a XVI. században. Meghívott moszkvai udvarába egy olasz művészt, s megbízta, hogy amit az emberi elme csak szépet, meglepőt és csodálatosat elképzelni képes: azt rakja össze kőbe, hogy megbámulja az egész világ, s ne legyen párja az egész földkerekségen. A művész szót fogadott és beteges fantáziájával az összes építészeti stílusok egy architektónikus egyvelegét, halmozta rakásra, mely nemcsak valószínűtlen, hanem meglepően uralkodó vágyát, hanem minden várakozását is felülmulta.

kélyre vezet. Valódi tudományt és művészetet fejleszt a kereszténység, melyet az ó-világ nem látott. Krisztus anyaszentegyháza nem áll holmi babonás, tudatlan népcsoportokból, ellenkezőleg minden százból felmutathat számtalan művelt, tudományos embert, lángelméket, szenteket, kik életkételességük mellett az igaz, szép és jóért egyaránt hatalmasan buzgokodtak.

Tapasztalati, történeti tény, hogy ugyanazon tehetségek Krisztus igaz vallásának isteni szellemétől áthatva nagyobb alkotásokra képesek, vagy legalább is nagyobb az a bizonyos nemes ösztön, erősebb az akarat ugyanazon tehetség kifejtésében. Csak innen magyarázható, hogy az égi hit fénylő napjától megvilágított lángelme szüli aquinói szent Tamást, Descartot, Kolumbust, Kopernikot, Keplert, Galileit, Newtont; a művészetben: Michel Angelót, Raphaelt, Mozartot, Bethowent, Lisztet; a haditudományban, állambölcse-ségben és hazaszeretében: szent Istvánt, szent Lászlót, Ferdinándot, szent Lajost, Hunyady Jánost, Kapisztránt; a lelkitudományban nagy Leót, nagy Gergelyt, lojola-i szent Ignácot, Xaveri szent Ferencet stb. A felebaráti szeretet gyakorlásában: szent Erzsébetet, százezi szent Ferencet, páli szent Vincét stb. A szüzi tisztaságban: szent Alajost, szent Imre herceget, szent Margitot stb.

Nagyon is igaza van tehát Schlauch bibornoknak, midőn azt állítja, hogy a műveltségnek legbiztosabb fokmérője az Istenben való hit; minél tisztább az, annál műveltebb valamely nép. Ebből érthető a mai hithideg kor fennen dicsért haladásának, műveltségének meddősége az erkölcsi téren.

Ezen indifferens kor ugyanis, míg a vallást törvényileg kiküszöbölni törekszik s Felix atya szerint, vallási kultusként magát a művészetet gyakorolja; az erényt, a szívet ki nem elégítő, a történelemmel

és kutatásokkal ellenkező atheistikus elméletekben, vagy legfőleg a küllemben keresi, az Istent pedig a lángelmében imádja; a társadalmi téren elégedetlenséget, szocializmust szül, mely aranykorát a mindent felforgató forradalomban keresi.

Ez pedig elégséges ok arra nézve, hogy az idealizmushoz, a vallás szelleméhez, a tántoríthatlan hithez visszavitorlázunk, mert egyedül a keresztény vallás szelleme az, melynek segítségével igazi műveltséget elérni, a társadalmi haladást egyengetni, a szociális erőt és összetartást növelni, rendet fenntartani — illetve az emberiséget boldogítani lehetséges.

A mai ünnep, a szentek példái emígyen szólnak lelkünkhöz. *Mendl Ignác.*

A liberális eszmék örült tombolását látjuk a bécsi képviselőház ülésén. 12 óráig tartó beszéd talán még soha sem fordult elő, mióta a parlament intézménye fenáll. A tehetetlen elnök, betűszerint ragaszkodván a házszabályokhoz, megengedi azt a botrányt, hogy egyszerre két „szónok” beszél, sőt az egyik az alatt nyilvános felköszöntőt mond reá egy — pohár vízzel. Mi más ez, mint a parlamentarizmus lealjasítása közönséges bohóc komédiává. Angliában is fordult elő eset évek előtt, midőn az istentagadó Bradlaugh megtagadta az eskütelést azon a címen, hogy ő Istenben nem hisz, tehát nem is esküdhetik reá. S mit csinált az elnök? Egyszerűen reá küldte az angol kamara szolgálait, kik levegőbe kapták a következetes honatya, és rövidesen kidobták az utcára. És senki sem utközött meg ezen a sommás eljárás. Ha ahelyett megtartani akarták volna a házszabályokat, talán külön törvényt kellett volna betervezni, s neveltségessé tették volna magukat a világ előtt. Épp úgy mint most Ausztriában. Mert állítólag a házszabályok nem nyújtanak orvoslást, hát hagynak egyet beszélni esti 9 órától másnap reggel 9 óráig, úgy annyira, hogy a szónok közbe maga is kifárad és ismételtlen pihenőt kér, miközben a másik cirkuszban is izetlen bohózatot produkál. Ha az elnök a teremszolgákkal egyszerűen lekapatná a tiz körméről az őrzőgömböt, hát megsértené a házszabályokat, megsértené a képviselői immunitást, de nem lenne többé neveltség tárgya egész Európa előtt az osztrák képviselőház. Ha a házszabályok ez iránt nem intézkednek, megjegyzendő, hogy a házszabályokat józan eszű emberek számára csinálták, nem pedig örülteknek. Lechert, a 12 óráig szónokolt képviselőt most babérkoszorúval tüntetik ki társai, s elfelejtik, hogy e babérkoszorú voltaképpen silány bógács az osztrák parlament homlokzatán. A 25 óráig

tartó ülésen csak egy figyelemre méltó mozzanat merült fel, melyet jó lesz itt is feljegyezni. Valaki odakiáltott az elnökre: — Figyelmeztesse azokat az embereket, hogy ne lármázzanak. Mire az obstruáló baloldaról egy hang közbe szól: *Kérem itt ne az emberek, hanem képviselők ülnek.*

Levél a szerkesztőhöz.

Az emberi gyarlóságából folyó természetes következménynek tartom azt, hogy sok dologban esalhatatlanoknak hisszük magunkat s hajlandók vagyunk minden utógondolat nélkül már előre pálcát törni más emberek fölött akkor, mikor a következményekből kitetszőleg azok az emberek tiszteletet és elismerést érdemelnek, nem elítélést.

Lesújtó gyászhihként repült szét a hírlapok tudósítása e hó 26-án, hogy Bartha Miklósnak, az ország első publicistájának háta mögött bezártak a börtön ajtai. Nem kell indokolnom t. szerkesztő úr előtt, hogy miért töltött el engemet is igaz fájdalommal e hír. Mint a szárnyaszegett madár, bűnnek engedve fejemet, nem törődtem az emberekkel s úgy lépdeltem megszokott utamon esti 8 óra körül hazafelé, mintha örökre elveszített boldogságomat kísérem a temetőbe.

Bánatos merengésből utközben Bencsik alügyész kedves barátom zavart fel, — kerülni akartam magam előre a diskurzust vele is, mert szerettem volna bánatommal felrevestulni az emberek előtt, az ő keresetlen meggyerő modora azonban mint mindig, úgy most is megtette a maga hatását. Megálltam vele a vármegye utcában s bizalomgerjesztő fellépésének hatása alatt már bele is kezdettem panaszom elbeszélésebe, el akartam mondani neki, hogy mégis igazságtalanság az, a mi Bartha Miklóssal történik, a mikor egyszerre azzal szakította félbe panaszkozódásomat, hogy hiszen éppen most akarja közölni velem, hogy az igazság mégis győzött, mert Bartha Miklós Ó Felsege kegyelméből már szabad.

Kétkedve fogadtam szavait s rosz néven vettem tőle, hogy ilyen komoly dolgokról csinál rosz vicceket, de ő szavainak igazságáról meggyőződő a nyitramegyei kaszinó elé vezetett s mikor a kaszinó fényárban uszó ablakai előtt azt a megjegyzést kockáztattam, hogy ez engemet az ő allitásának igazságáról, meg nem győz, mert ünnepelhetnek ott sok mindent, de Bartha megszabadulását a legkevésbé: bevezetett a kaszinó egyik félreeső helyiségébe, a hová a szomszédos nagy teremből minden szó áthallatszott. Hallottam pedig ott a következőket:

„A törvény betűjével az igazságot megfojtani nem lehet, mert még akkor is, mikor a vád-

Teljes meglepéssel szemlélte a csodálatos alkotmányt s magához hívatta az olaszt azon szándékkal, hogy cári kegyéből olyan jutalmat is akar adni neki, minőben művész még nem részesült, mióta a világ áll.

— Tudnál-e te még ennél szebbet építeni, — kérdé egészen elragadtatva.

— Ha felséged parancsolja tudnék, — válaszola nagy büszkén a művész.

Fogjátok el, — monda hóhérainak, — és vakítsátok meg, hogy ne csináljon hozzá hasonlót, mert semmi kedvem sincsen kincseimet többé templom építésre pazarolni.

Hogy ki volt a művész, annak nevét nem örökítették meg az orosz évkönyvek. Minek? Hiszen már ki volt — fizetve. Ezért nem lehet többé párja a Vaszili Blazsenni templomának.

Hogy e monda nem tartozik a lehetetlenségek közé, azt Iván a Rettenetes egyéb tényei is bizonyítják. Egy alkalommal a lengyel király követe Sibanoff jött hozzá küldetésben. A cár éppen a folyosón találkozott vele, s megállíttatván őt, súlyos vasszeges botjával, úgy amint állt, keresztül szúrta a talpát, s a „földhöz szegezett” követ kénytelen volt így előadni küldetésének célját.

Egyébként bizonyítja az egész tér, mely a templom előtt terjeszkedik, ez az ugynevezett

Krásznaja Ploscsad, veres tér; veres térnek is nevezhető. Az orosz a szepet (krásznoe) azonosítja a veressel. Itt korbácsoltatta meg nyilvánosan egy nagy monostor főnökét, itt esonkíttatta meg fiának tanácsosait, itt égettette meg egy vaskalitikában az ellene konspiráló lengyeleket. Különbö a kegyetlen kivégzések nem csupán a Rettenetes cárhoz fűződnek.

A sátán csak inkognitóját akarta jobban megőrizni, midőn Rettenetes Iván bőrében körül járt Oroszországban: mert olyan kegyetlenséget, mint a minőt ez véghez vitt: emberekre fogni nem lehet. A közép és ó-kor összes vérszopói valóságos szelid báránykák ezen veszett bestiához. S mikor már Moszkvában kiirtotta nemeseit, tanácsosait, legjelesebb hadvezéreit, akkor végig vonult, mintegy pusztító ciklon a birodalmán, égő fáklyával kezében, gyújtogatva a bojárok birtokait, kikben mindig árulókat, összeesküvőket szimatolt; mert annyi esze volt még, hogy belássa, hogy annyi kegyetlenséget némán tűrni nem lehet. Azt mondják, hogy Batu khán akkora pusztítást nem vitt véghez, mint Rettenetes Iván Oroszországban. Egyetlen-egy városban Nowgorodban 10,000 embernél többet hányatott kardra vagy vízbe fullasztott. És nem akadt ember, aki ennek a koronás veszett ebnek tört szűrt volna

szívébe. Ellenkezőleg a nép valahol csak megjelent „Sokáig éljen a nagy cár és veszenek az árulók” kiáltással fogadta. Persze mindig akadtak tanácsosai közt, kik társaikat azon ürügy alatt, hogy árulók, kitűrték a cár kegyéből, s gyanuját felkeltették ellenök. Mígnem aztán rájuk került a sor: ami folyton így váltakozott.

Ez a tér, a Krásznaja Ploscsad, a veres tér volt „működésének” színhelye. Ha a tér veres volt, azt Iván cár tettei festették veresre.

Nagy Péter, az oroszok reformátor cájja szintén a Krásznaja Ploscsad terét használta fel, hogy a reformjaival ellenkező oroszait aprópenzzel kifizesse. Ismeretes, hogy a külföldi eszmék közül egygyel sem bírtak a muszkák oly nehezen megbarátkozni, mint a kurta ruhával és a nyírt hajjal. Moszkvában mai napig is jó fél mértföldet kell járni, míg az ember borbélyt talál, s az is ne kérdjétek, hogy milyen.

Péter cár előírta a többi közt, hogy hollandi szabású rövid kabátot viseljenek; és az emberek mit csináltak? Inkább engedték, hogy fogságba hurcolják, mintsem a szakálluktól megváljanak. Nyílt lázadásban törtek ki, s e miatt százan kiint hurcoltatta őket e vesztő helyre, hol bámulatra méltó állhatatossággal azt mondták neki, hogy inkább a fejüket vágja le, mint a — kaftánjukat.

lottnak minden egyéb mentő eszköze hiányzik, ott van a Felső ur kegyelme. Magyarország láng-lelkű publicistája, az aranytollú író, a ragyogó tehetségű államférfiu szintén nem félhetett az igazság büntető kezétől, mert pártján volt az ország igazságszerető elfogulatlan intelligenciája s háta mögött a legigazságosabb király kegyelme. Ennek köszönhetjük, hogy Bartha Miklós ma hőrtőben nem szenved, mert visszaadta őt nekünk a legigazságosabb király, atyai jóindulatu uralkodónk. Bartha Miklós szerencsés megszabadulására üritem poharamat s végzem szavaimat politikai eszményképem gr. Károlyi István szavaival:

Isten éltesse a királyt s éltesse azt, a kinek a király kegyelmet adott.

Az a keresetlen bensőség és igaz szónoki hév, a mivel ezek a szavak elmondva voltak, rávallott a szónoklat gyakorlott mesterére: Kubinyi dr. kir. ügyészre.

Meg-megújuló éljenzés mellett esördültek össze beszéde végén a poharak, de csakhamar általános csönd s szót emel Thuróczy főispán — van-e ki e hangot nem ismeri? Folytonos tet-szészajban indítványozván, hogy menesszenek üdvözlő sürgönyt Barthának. — Tovább már nem vártam. Kimondhatlan öröm töltött el a felett, hogy csalódtam a nyitramegyei szabadelvű pártban; mivel politikai bigott elvakultságot tételeztem fel róla, s siettem világgá kürtölni, hogy Tarnóczy Gusztáv ebben a szabadelvű pártban nem a legkorrektebb politikus. — Alig további-tottam az első táviratot, már ott állott a főispáni küldőnc a következő üdvözlő távirattal:

Tarnóczyak vármegyéje a magyar hírlap-irodalom fennkölt szellemű objektív vezéret s a politikai élet legtisztelendő bajnokát örvendtes megszabadulása pillanatában igaz szubjektív örömmel üdvözlö.

Csak most kezdetem sejteni, hogy hová tűnt el melőlem időközben az én Bencsik barátom. A távirat irányának közvetlensége, mely értelme ravallott annak szerzőjére. — Bencsik ragyogó tollának egy újabb elismerése, hogy az üdvözlő távirat szövegezésével őt bizta meg az ünneplő gyülekezet.

* * *

Közvetlen tapasztalataim ezzel véget értek, de megbízható forrásból értesültem arról is, hogy a következő napon, f. hó 27-én este folytatta az örömmünnepet a szabadelvű párt, mert az Ocskay, Krencsey és Csitány által az ünnep öröme felajánlott 100 üveg pezsgőnek a fele megmaradt.

S meg is történt. Az orosz muzsiknak törzse egy fejjel rövidebb lett, de a kaftánja akkora maradt, aminőnek öregapjától örökölte. Ők oroszok akartak lenni minden áron, még ha vérökbe került is, nyelvben, vallásban, erkölcsökben, viseletben.

Innen a veres térről tartotta virágvasárnapján fényes bevonulását a moszkvai patriárka a kreml-i székesegyházba, számon ülve, melynek szoblyáját mindig az uralkodó cár tartotta kezében. Ezt a tisztet teljesítette még Rettenetes Iván is, ami azonban nem tartotta vissza, hogy „a két számár közül az egyiket” másnap nyilvánosan lehuzatta, mert neki ellentmondani merészelt. — Meg kell tennem — ugymond, mert ha e vakmerőséget túrném, akkor én volnék, kettejük közt a legnagyobb s harmadik.

Az *Üdvözlő-kapun*, egy torony alatt levő rézsutos nyíláson, behatolunk a Kremlbe. Azelőtt egy cári ukáz elrendelte, hogy aki csak bemegy a kapu alatt, leveszi fővegét. A ki nem tette, az ott e célra felállított őrnök jogában állott ötvenszer letérdepeltetni őt a toronyba illesztett szent kép előtt. Most ez ukáz nincsen érvényben, de mindenki kivétel nélkül, még az idegen kongresszista tagok is a kapu boltozat egész hosszában kalappal kezükben gyalognak. Az orosz azonban háromszor keresztet is vet magára. I. Napoleon

Ez a folytatolagos ünneplés pedig szintén újabb bizonyítéka annak, hogy a nyitramegyei szabadelvű párt intéző férfiai politikai nézetükben nem engedik magukat befolyásoltatni s pártatlan elismeréssel adóznak a nagy tehetségeknek. — Ezen az ünnepen a megelőző napon hiányzott irányadó elemek vettek részt (a megelőző napok közül senki sem volt ott) s először Markhot alispán emelte poharát a királyra: Csillaghy Barthát, Kostyal Ugron Gábort köszöntötte fel, végül pedig Rédeky Géza Markhot alispánra s Nyitra város romlatlan közerkölesiségére üritett poharat...

*

Ezek után nem kétlem, igazat ad nekem szerkesztő ur is abban, hogy csak az emberi gyarlóság következménye lehet az, hogy mi a nyitramegyei szabadelvű pártot ez ideig úgy félreismertük.

Elfogulatlan.

Megyei közgyűlés.

Nyitravármegye törvényhatósági bizottsága október 27-én tartotta rendes őszi közgyűlését. A napirend előtt az elnöklő főispán bejelentette, hogy a törvényhatóságnak m. évi december hó 31-iki határozata folytán kiküldött küldöttség az ő vezetése alatt ő felsége a király által kihallgatáson fogadtatott. Mely alkalommal a vármegye nevében köszönetét fejezte ki a király előtt, hogy a vármegye közönsége által a megyei székház számára megrendelt, a királyt ábrázoló képhez, ennek sikerültének előmozdítása céljából a festőművésznél személyes hozzájárulásával megjelent. Ezután átadta a felségnek a vármegye közönsége által a zobori milleniumi emlékoszlop ünnepélyes felavatása alkalmából vezetett nagy díszes aranyérmét. (A főispán felemelkedik székéből, s vele együtt az összes jelenlevők felállanak) Ő felsége a király, ugymond, örömet fejezte ki a küldöttség előtt, hogy az arckép sikeréhez hozzájárult, és a felajánlott érmet kedves emlék gyanánt legkegyelmesebben elfogadta. A király a vármegye közönségének királyi üdvözlőjét küldi és változhatatlan kegyelméről biztosította. — A főispán megemlékezik a nemrég lefolyt fejedelmi látogatásokról és azok jelentőségéről, nemkülömben a királynak szeptember 25-én kelt legmagasabb leiratáról, dicsőítvén a nagy király fennkölt szellemét és kimagasló uralkodói erényeit. Végül indítványozza a főispán, hogy ez utóbbi királyi tény alkalmából Nyitravármegye közönsége hálafelettel intézzen ő felségéhez, mely indítvány viharos eljenzéssel elfogadtatott; mire dr. Kostyal Miklós a hála-

felirat szövegét olvasta fel, mely egyhangulag elfogadtatott.

Erre a főispán ismét elfoglalta elnöki székét és a számon kérő szék eredményét közölte a bizottsággal. Varga János nagykeri plébános a felirathoz kívánt szólni, de a főispán felvén, hogy az ellenzék részéről tüntetés lesz, azzal az indokolással, hogy határozathozatal után senki sem szólhat, a szót tőle megtagadta.

Következik a napirend. A már nyomtatásban a bizottmányi tagok közt kiosztott alispáni időszaki jelentés felolvasottnak tekintetik, és annak tárgyalása a délutáni folytatolagos ülésre halasztatik. A főispán bejelenti, hogy a két megüresedett szolgabírói állásra pályázó nem jelentkezett, (ez még soha elő nem fordult) azok választás útján be nem tölthetők, de helyettesítésről a saját hatáskörében intézkedett, a mennyiben közigazgatási gyakornokokat alkalmazott, kiknek törvényes képesítésük a szolgabírói állásra még nincsen, de azok megszerzése után lesznek megválaszthatók.

Következett a közigazgatási bizottság és az igazoló választmány 5—5 tagjának megválasztása, mely időre a közgyűlés felfüggesztett. A szavazatszedő bizottság Sporzon Ernő elnök, Hyross József és Langhammer Vince tagokból állott. A választás következő eredménnyel folyt le: beadott összesen 78 szavazat, melyekből mint közigazgatási tagokra esett dr. Janits Imrere, Lévy Antalra, Szirányi Györgyre, Terstyánszky Lajosra és Vagyon Istvánra 77—77 és Craus Istvánra 1 szavazat. Mint az igazoló választmány tagjai kaptak Czeizel Gábor 78, Kovács József, Krencsey István, dr. Lakits István és Magyar Miklós 77—77 szavazatot. Tiszti főügyész helyettesé megválasztott dr. Janits Imre, ki a hivatalos esküt nyomban letette. A pénztárvizsgáló bizottságba megválasztva lett Árpási Imre, Lőrinczy Gyula, Gáffor Elek, Krencsey István, Mercader Ede, dr. Gyürky Gejza és Pázsiczky József. A bor ellenőrző bizottságokba (új intézmény) minden r. t. város és járás részére megválasztott, illetve a főispán által kineveztetett egy-egy 5 tagú bizottság. A nyitrai lett Huszár István és Tombor Kornél megválasztva, a főispán által pedig Mayer Károly mint elnök, továbbá Metzger Ede és Toifel József lettek kinevezve.

A honvédevelő és képző intézetekben létesítendő alapítványi helyek ügyében Nyitra vármegye 2 hely alapítására vállalkozott 5000—5000 frt alapítványi összeggel, azon kikötéssel, hogy első sorban megyei tisztviselők fiait, azután megyei illetőségű ifjak és csak nem jelentkezés esetében

Ezt a harangot már mindenre használták, csak harangozásra nem. Micsétek alatta, mert úgy néz ki, mint egy éresátor, sőt 20 személy számára terítettek is benne. A nép azt tartja róla, hogy nem szabad szólnia, mert roppant szavára összedőlne a Kreml palotái és várfalai. De azért vallásos kegyelettel nézi tetőtől talpig s háromszoros keresztvetés mellett áhitatosan megcsókolja az állvány párkányára támasztott levált ércdarabot.

Ott van az Ivan Veliky óriási torony lábainál, s kitért sebével mintegy panaszkodni látszik, hogy tehetetlenül így kell némán végigélnie a századokat. Látszik, hogy a nagyságnak is meg van a maga átka.

Másik nem kevésbé jelentős darabja a Kremlnek az ugynevezett „cár-puska”, azaz az ágyuk királya. Oroszul ugyanis az ágyut puskának hívják. Meg is trefáltattam vele Dimitri Ivanowics barátomat, ki a Kreml nevezetességei között vezetett, azt állítván egész komolyan, hogy velünk ne igen merjenek kikötni az oroszok, mert a mi hadseregünk legalább két millió — puskával lesz felszerelve háboru idején. S felette nagyot nézett, mikor ebből egyetlen egyet sem akartam engedni.

(Folyt. köv.)

dacolt e szokással és feltett kalppal lovagolt be rajta, miközben szel kerekedett és — ugymond a hagyomány — lefujta a fejéről. Természetes, mi is le vesszük, nehogy valamely muzsik leüsse fejünkéről.

Aztán egyszerre a Kreml-ben vagyunk. Néhány lépést előre menve, hirtelen szemünkbe ötlök a híres moszkvai nagy harang a földre, illetőleg kissé emelkedettebb állványra borítva.

A cárharang a világ legnagyobb harangja, mely jöllehet soha sem szól, mindazáltal — jegyzi meg szellemesen Tissot — az egész világot betöltötte zajával. Magassága 21 láb, súlya 2000 métermázsza. Ezt a harangot 1735-ben öntötték, de mikor felhuzni akarták, leszakadt és 4 méter mélységre furódott be a földbe, miközben egy 110 métermázsát nyomó darab levált belőle. A harang 100 évvel tovább maradt a földbe bevájva és saját súlya alatt mindig mélyebbre és mélyebbre süllyedt vissza az anyaföld mélyébe, ahonnan vették. Mignem ezelőtt 60 évvel I. Miklós cár parancsára kiemelték és a Kreml-téren széles gránit-alapzatra fektették.

Az oldalából kiszakított darab csaknem embermagassága és oda van támasztva a gránitlap-hoz. A darab üres helyén fekete nyílás tátong a harang oldalán, melyen kényelmesen lehet bejutni.

az ország többi részeiből származó fiuk vétesse- nek fel. A bemutatási jogot a vármegye magának tartja fenn.

A szenici és sasvári vasuti állomásokhoz vezető utak költségeihez a vmegye $\frac{1}{3}$, az érde- kelt községek $\frac{2}{3}$ részben járulnak hozzá. — Jó- zsef főherceg által alapított Cirkvenicai „László gyermekotthon” részére egy ágy-alapítványra 1000 frttal járul a vármegye. A vármegye házi pénz- tárának 1898. évi költségvetésnek tárgyalása ösz- sze-vissza csak 5 percet vett igénybe. Változás az előbbi évektől eltérőleg csak annyiból állott, hogy a hivatalosok száma kettővel szaporit- tott és egy házi szolgai állás kreáltatott. A fő- szolgabírók irodái atalánya, ugyancsak a szenici főszolgabíró uti atalánya 100—100 frttal lett fel- emelve. A hivatalos helyiségek ezentúl már nem a főszolgabírók által vétettek fel, hanem a vár- megye fogadja fel s köti a szerződést; ezen intéz- kedés azért vált szükségessé, mert az eddigi lak- bér a mai viszonyoknak már nem felel meg, s a főbírók kénytelenek voltak sajátjukból pótolni, hogy csak némileg tisztességes lakást kaphas- sanak.

A magy. északnyugati helyi érdekű vasut részvény társaság kerete a vármegyei hozzájárul- las második részletének kiutalványozása iránt elutasított, mert a szerződés több pontja nem lett teljesítve. Benkeő László kéri az alispánt, hogy az Ujvároska mellett épült vasut az út egy részét lefoglalta és az útjáratot nem engedte, mert két vagy több sín párral ellátott vasuton at a kocsi közlekedést a törvény tiltja, s így az új- városkaik kénytelenek egy 2 kilométernyi ke- rülőt tenni. Az alispán megígérte a lehető or- voslást.

A nagybélie—privígyei vasutnak a felszá- mitott 4629 frt 82 kr késedelmi kamat kifizetése megtagadtatott.

A Radvánszky Géza báró és társai a ta- polesány—trencsényi, valamint az Auspitz Gyula és társai brezova—miavai helyi érdekű vasut engedélyesek segélyezés iránti kérvényei ez utal figyelembe vehetők nem voltak, mert azokkal a jelen stádiumban érdemileg foglalkozni nem lehet.

Hrádek, Vittenc, Kishind, Gajdel és Nyitra- Zsámbokréti községi előljárók választásai meg- semmisítettek s új választások megejtése végett az illető főszolgabírók utasítva lettek. Nedozer és dicskei megfelelően választások helyben- hagyattak, ugyancsak a miavai községi orvosi választás is.

Sasvár községi előljárásági tagok megfele- bezett választása helybenhagyatott; de a bíró felhívandó, hogy mondjon le tiszteréről, vagy mé- száros foglalkozásáról, mert e kettő összeférhetlen. Vágújhely község 4000 frtos kövezési kölcsön fel- vételére felhatalmaztatott.

Az ülés délutáni szakában első sorban az alispáni időszaki jelentés vetetett részletes tár- gyalás alá. Az általános rész tárgyalásánál Lő- rinczy György bizottsági tag megjegyzi, hogy a F. M. K. E. iránt nem mindenki a kellő tapin- tattal viseltetik és nem tudják kellően méltá- nyolni a magasztos missziót, a melyet teljesít. Kivételt képez Markhot Gyula alispán, kinek a szakolcai közgyűlés sikere különösen köszönhető, és a F. M. K. E. nevében ezennel neki köszö- netet mond.

Általában feltűnt, hogy a titkár ur e kö- szönetet az ügyvezető alelnök jelenlétében mon- dotta, hogy arra sem megbízást nem kapott, sem Craus jelenlétében a Fmkét nem képviseli.

Benkeő László figyelmezteti az alispánt, hogy a felső-attraki körjegyzőséghez tartozó 9 község Felső-Attrakon a jegyzői lak és a fedeztetési mén- istálló részére 4500 frton egy házat vett, de ezen ingatlan sem a telekkönyvben, sem a községi lel- tárban nincsen tulajdonjogilag keresztülvezetve. Az alispán megígéri ezen ügynek megvizsgálását.

Craus István volt alispán kér az alispántól az időszaki jelentés azon része felől felvilágosít- tást, mely az 1890—1896. években a községek által 80 esetben beszédett, de a megyei pénztárba mindeddig be nem fizetett 6851 frt 35 kr megyei pótdadók felől, s kéri, vajjon hűtlen kezelés vagy szabálytalanság forog-e fele, van-e kára a vár- megyének, vagy megtért-e az? mert a lapok a vármegye rossz híret kürtölik, folyton emlegetve, hogy üresek a megyei pénztárak. Markhot alis- pán kijelenti, hogy a vizsgálatokat a legtöbb jár- ásban megejtette és hűtlen kezeléssel szó sincs, hanem a jegyzők nem jártak el azon pontosság- gal, mert a pénzek a községi naplóknak bevéte- lizve vannak, de beküldve nem lettek, a hiányzó összeg legnagyobb része már azóta be lett száll- itva, a kisebb rész beszállítása iránt már intéz- kedett. Persze Craus István ur ezt az interpelá- ciót bátran akár magához is intézhette volna, mert 1890—96-ig tudvalevőleg ő volt az alispán.

Emődy József köszönettel adózik az alispán- nak, hogy az inségésekről gondoskodik, de kéri, hogy a kiosztással óvatosan járjon el, és ne osz- togasson a nép közt pénzt vagy könnyen értéke- sítendő terményeket, mert ezek a koresmába vándorolnak, hanem inkább népkonyhákat állítson fel, és az ő pártatlan igazságszeretetébe ajánlja az erkölcsökben és szabadságban szűkölkedőket is, hogy a hírhedt „nyitrai választások” már csak a történelemé maradjanak.

Thuróczy főispán figyelmezteti a szónokot, hogy a tárgynál maradjon. Emődy kijelenti, hogy ez is a tárgyhoz tartozik, mert a szabadság ep oly tulajdona az embernek, mint az a raha, mely rajta van. Főispán megjegyzi, hogy senki sem lett megfosztva választási jogától. Emődy újból a megszorított népjogot ajánlja az alispán jóin- dulatába.

Varga János ajánlja a 8—10 holdas föld- birtokosokat és szőlőtulajdonosokat az alispán figyelmébe, mert az ezidei rossz termés miatt igen sokan képtelenek az adót megfizetni, s kéri az adóvégrehajtás felfüggesztését.

Az alispán megígéri, hogy a segély kiosztás- nál a legnagyobb körültekintéssel fog eljárni, ám- bár a módja felől még nincsen tájékozva, de azon lesz, hogy a segély hetenkint ki legyen osztva s az, ki a segélyt netán koresmába viszi, a jövő- ben nem kap semmit. Az adóvégrehajtásokat fel nem függesztheti, mert akkor semmi sém foly- na, hanem az igazán szűkölkedők iránt kimé- llettel lesz.

A főispán a vitát bezárja. Emődy még ki- ván hozzá szólni, a mit a főispán, tekintettel arra, hogy a határozat már kimondatott, ellenez.

Emődy kéri: hát már azt akarja a főispán, hogy a terembe már be se jöjjön. Mire a főispán megengedte, hogy szóljon a nélkül, hogy ebből praecedens alkottassék. Emődy, ugymond, nem kívánta a két tárgyat egy füst alatt elmondani, a humanizmust az ökrökkel egy kalap alá vonni. Előadja, hogy a megyei gazdák hizomaráját sok- kal könnyebben Németországba kiveheti, mint Bécsbe, hol nagy szekatúrának vannak kitéve a szállítók, dacára, hogy semmiféle járvány a megyében nem uralkodik. Kéri a főispánt, hogy a kereskedelmi és földmívelési minisztereknél hasson oda, hogy a kiegyezési tárgyalásoknál ezen ügyet is vegyék tekintetbe. A főispán ezt szokatlan formának nevezi és neki a kiegyezésre semmi befolyása nincsen, s felvilágosítja Emődyt, hogy terjesszen elő egy konkrét javaslatot, mely- ben a vármegye felírhat a miniszteriumhoz. Ez- zel befejeződött az időszaki jelentés tárgyalása.

Molnos, Kajsza és Könyök községek képví- selő-testületeinek a tanítói fizetésének emelése iránti határozatai elvetettek, mert a felekezeti iskolák tanítóit nem a község, hanem a hitközség fizeti. A FMKE útján beadott Weiskopf Ödön galgóczi tanuló kérvényt, melyben művészi pá- lyára való kiképzetése céljából segélyért folya- modik, ez elvetetett, mert kellőleg felszerelve

nincsen. Az „erdélyrészi kárpát-egyesület” és a „magyar néprajzi társaság” segély iránti kér- vényei elvetettek. A „nyitrai zenekedvelők egy- letének” hasonló kéréte azon oknál fogva, mert lokális jellegű, szintén elvetetett. Azonban a „nyitrai szépitő egyesület”-nek hasonló irányú kér- vényére 200 frt lett megszavazva. A nyitrai izraelita nőegylet 50 frt segélyt kapott. A vár- megyei kezelő- és segédszemélyzetnek, valamint a vármegyei őrhajduk és hivatalosok drága- sági pótlék iránti kérvényeit fedezet hiányában elvetették.

A közgyűlés még az első nap délután 5 órakor véget ért.

Ujdonságok.

Személyi hírek. Lósy József, városunk fia, lapunk szépirodalmi rovatának munkatársa, a budapesti tudomány egyetem bölcsészeti karánál I. asszisztenssé nevezetett ki. — Illényi Mihály a menyhei, Kóspasz János az alsó-köröskényi, Kovács Vilmos a felső-köröskényi állami iskolához, Schwarz Erzsébet pedig a vészkaei kath. iskolához tanítóvá, Kattos Agoston kuzmic-vittkőci tanító pedig az onor-szolasáncokhoz helyeztetett át. — Lelkes Andor a nyitrai pénzügyigazgatóság irodatisztje, dr. Schwitzer Samu az érsekújvári járásba h. járásorvossá, dr. Kulka Henrik pedig rudnói körorvossá nevezetett ki.

Kitüntetés. Baross Károlyt, vágbeszter- cei járási főszolgabíró, a kormánypartnak telje- sített „hű és buzgó szolgálataért” a Ferenc Jó- zsef renddel tüntették ki.

Kinevezések a honvédségnél. Dr. Thaly László szekesfehervári főorvos, ki ez- előtt Nyitrán volt szolgálatára beosztva, mint ez idő szerint szolgálatra képtelen, egy évre sza- badságotatott. — Dr. Balogh Jenő a nyitrai ez- redhez II. oszt. ezredorvossá. — Tartalekos ez- redorvosokká dr. Weibinger Adolf és dr. Tandlich Ignác a nyitrai, dr. Polákovits Antal, dr. Knöpl- macher József és dr. Simkó János a trencsényi honvedezredhez. — Magerle Vince a váci honvéd- huszárezredtől Nyitrára kezelő hadnagynak, Ker- ner Pál trencsényi honvedezredes nyugdíjba ment. — Kovács Ferenc és Toronyi Béla Trencsényben II. oszt. századosok, Maly Pál Nyitrára II. o. századosok, Fabricius László és Somogyi Aladár főhadnagynak Trencsényben, Párniczky Jenő had- nagynak Nyitrára, Holecz Tibor és Burg Tibor Trencsényben hadnagynak nevezettek ki.

Orvosi tisztvi vizsga. Dr. Herverth Vilmos, városunk fia, a budapesti sz. Rókus- kórház szülészeti és nőgyógyászati gyakornoka f. hó 27-én letette a tisztvi orvosi vizsgát.

Tanulmány-út. Dr. Biringer Ferenc a nyitrai megyei közoktató igazgatója, e hó 24-én tanulmányi körútra indult. Gyöngyösre, Szeg- szárdra és Budapestre. Dr. Biringer tanulmá- nyozni akarja a vidéki tébolydák legújabb beren- dezését összehasonlítani azokat a lipótmezei és an- gyalföldi tébolydák berendezésével. Nyitrán tud- valevőleg a közoktatóban szintén egy nagyobb tébolyda osztály van épülő felben. Mayer Károly vállalkozó, mérnök, az orvos urat Budapestre kísérte.

Halálozások. Stigliczy Kálmán, városunk fia, budapesti pénzügyi tisztviselő f. hó 27-én életének 26 éves korában elhalálozott. — Zsák Venceslaus, a nyitra sz. ferencrendi zárdának frátère, f. hó 29-én Pozsonyban elhunyt életének 71. évében. Béke poraikra!

Kedden, — halottak napján, a vá- rosi temető kápolnájában reggeli 8 és 10 órak között szent misék mondatnak.

Köszönetnyilvánítás. Özv. dr. Weisz Jakabné a férje elhalálása alkalmából a nagy közönség részéről tanúsított általános részvetért ez uton is köszönetét nyilvánítja.

Nyitrai megye közigazgatási bi- zottsága f. évi november hó 9-én ülést tart.

10 órai szent mise a Testvéreknél. Azon körülményre való tekintettel, hogy a közön- ség egy része vasár- és ünnepnapokon a szent Vincéről nevezett Testvérek templomában, a 8 órakor tartatni szokott istentisztelet alatt, helyet

nem kaphat, mivel a közeli községekből beözönlő nép, úgyszintén az elemi iskolák tanulójúsága, a templomot zsúfolásig töltik meg: a nyitrai ol-táregylet f. hó 8-án tartott választmányi ülésében elhatározta, hogy az egyházmegyei hatóságtól engedélyt fog kérni arra, hogy a 6 és 8 órai szent miseken kívül vasár- és ünnepnapokon a Testvérek templomában szabad legyen még egy harmadik szent misét is szolgáltatni, és pedig 10 órakor. Az engedélyt az egylet a püspök ur ő méltóságától f. hó 22-én kapta meg, s ennek alapján a kath. közönség tudomására hozzuk, hogy a jövő vasárnaptól vagyis november 7-től kezdve, minden vasár- és ünnepnapon a fent említett templomban 10 órakor esendes szent mise fog mondatni. Ez az engedély azonban nem terjed ki a nyári nagy szünetre, július és augusztus hónapokra, mivel akkor a 8 órai istentisztelet látogatását gátló okok nem forognak fenn. Hasonló képen ki vannak véve a sátoros ünnepek, úgy mint karácsony első napja, husvét és pünkösdi vasárnapjai és úrnapja, mivel kívánatos, hogy ezeken az ünnepeken a délelőtti istentisztelet a székesegyházban pontosuljon össze.

A nyitrai maláta- és sörgyár részvénytársaság f. év nov. 14-én tartja rendes évi közgyűlését. A gyár a múlt (1896.) év hét havi üzemi alatt eladott 18436 hektoliter sört, míg az idén jan. 1-től aug. 31-ig 12482 hektolitert; malátából pedig négy havi kampány alatt 2699 métermázsát gyártott. Első részvény-szelvényeit a társaság 100 frt után 5 frtjával váltja be.

Szerencsétlenség. Mult szerdán október 27-én egy püspöki fogat a hid-utcában haladt, s a lovak hirtelen megbokrosodtak. Az épen arra menő Jakubicska János nevű acselgény a szaguló lovakat megállítandó, neki ugrott, a zablánál megfogta, de a lovak földre teperték őt, s a koci kerekei lábain keresztül mentek. A sebesültet, ki talán több hetig keresetképtelen lesz, lakására vitték, hol családjának ápolásában részesül.

Gyilkolási kísérlet. Pénteken este 8 órakor Márton Kálmán, a városház-téren Jakó dohánytözsdesnél szolgáló 38 éves Müller Magdolna nevű fellábu acselében a mint a konyhából az udvarra lépett, egy ismeretlen tettes bal karján és mellén késszúrást ejtett, de a cseléd lár-májára eliramodott, a sebesült a merénylőt nem ismerhette meg, mert feje kendővel volt bekötve, kezei azonban urí kezekre vallottak.

Városi közgyűlés. A mult pénteki közgyűlésből kiemeljük még a következőket: Dr. Rákóczy Géza gimn. tanárnak 200 frt évi lakbér, a helybeli ev. ref. egyesült hitközségnek 250 frt segély, Vály Márton nyugalmazott iskolai tanítónak 650 frt nyugdíj és Erdős Akosné leányiskola tulajdonosnak és a nyitrai zenekedvelők egyletének 50—50 forint segély szavaztatott meg. — Szmdia Kálmán képviselő interpellálja a polgármestert a nyitrai szegények ügyében, mert a hivatalos összeírás szerint 1000 fűtő és 200 felül szemérmes szegény van Nyitrán. A polgármester megígérte, hogy legközelebb társadalmi akciót fog indítani, a melybe a különböző felekezeteket és jótékonyági egyleteket fogja belevonni. — Vieszt pénztárnok indítványozza, hogy a gypmester 900 frt fizetéséből 400 frt vonassék le, mert ugymond azonkívül a laktanya tisztításáért évenként még 550 frtot külön kap a várostól, a törvényesen és törvényellenesen felvett díjakkal pedig 6000 frt évi jövedelme van. Erre a polgármester, a városkapitány és Ocskay pártfogásukba veszik a gypmestert, mire Juhász Sándor a pócegdörök irtartalmát kívánja hivatalból felvétetni, hogy a panaszoknak eleje vétessék és a szerint szabassanak ki a díjak. Ennek rendezésére egy 3 tagú bizottság ki lett küldve. Vieszt és Jakubovich Sándor a Gyürki- és Piaristautcában közkutak ásátását sürgetik. Kiadatik egy 3 tagú bizottságnak. Szmdia Kálmán kéri a szt.-László-téren levő 12 apostol elhanyagolt szobortalapzatainak tatarozását; meg fog történni. — Juhász Sándor a páruceai Nyitrahid javítása ellen foglal állást, mert, ugymond, a páruceai közbirtokosság a várossal történt összeolvastása alkalmával, magának csak a jogokat u. m. halászat, kavics és homokszedés jogát stb. tartotta fenn, a terheket pedig a várossra hárította, miért is ezen tételt egészen töröltetni kéri. Ocskay kikel ezen feltevé ellen és kéri a tétel elfogadását annál is inkább, mert a hid javítása már be is fejeztetett, mi 911 frtba kerül, így 411 frttal több mintsem

a költségvetésbe fel lett véve; erre határozatott, hogy a közbirtokossággal hozzájárulási tárgyalásokba bocsátkozzék a város. — Kiss Mihály figyelmeztet a szarkahegyű út életveszélyes voltára és kéri annak helyreállítását, mert az úregyhátra egy ember kedvéért 6000 frtot tudott megszavazni a város, úgy a szegény emberek kedvéért is áldozhat valamit; a városi mérnök ki lett küldve jelentéstételre. Juhász Sándor végül indítványozza, hogy a költségvetés iránti kérvények jövőben ne közvetlenül a közgyűlés előtt, hanem legkésőbb szeptember 1 napjáig betérjesztendők legyenek, mert később beérkezett kérvények figyelembe vehetők nem lesznek. Ezen indítvány el lett fogadva.

Halálos szúrás. Mult vasárnap október hó 24-én, a vasút építkezésnél alkalmazott olasz munkások az elecskei korcsinában mulattak, s eközben késekkel veszedelmesen hadonásztak. Egy jelenlevő Simkó István nevű elecskei paraszt sühanc figyelmeztette a lármázó olaszokat az ilyen mulatság veszedelmes voltára, mire egy heves verű talian kését Simkó testébe mártotta, ki vérborítottan összeesett. A súlyosan sebesült, ki nyitrai megyei kórházba szállítottott, a hol is állapotára annyira rosra fordult, hogy a kórház igazgatója a törvényszékhez fordult, a haldokló sürgős kihallgatása végett. Török Vince, törvényszéki vizsgálóbíró haladéktalanul a körágyon ki is hallgatta Simkót, ki azonban a merénylő nevét nem tudta megmondani, miután azt nem ismerte. A 19 éves Simkó kedden sebébe belehalt. A boncolás kiderítette, hogy az olasz a szerencsétlenül járt fiatal ember maját szúrta keresztül.

A nyitrai szépitő egyesület jóváhagyott alapszabályai alapján f. október 24-én tartotta alakuló közgyűlést, melyen az ideiglenes tisztikar és választmány előterjesztette jelentését. Ebből kiemeljük, hogy az egyesület tervbe vette: 1) a zabori ezredéves emlékműhöz az erdőn át vezető serpentin-utnak letesítését, a Mária-hegy befásítását, a vasút felé vezető országot a malatagyár melletti oldalának sétányára való átalakítását, a Kossuth-tér parkirozását, a sziget-zabori állandó átjárónak elkészítését s egyéb a város környékének esinosítását célzó aprobebb munkálatokat. Az emlékműhöz vezető út esinálásába már bele is fogtak, s a többi mind sorra kerül majd, amint azt az egyesület pénze-re engedi. — Elnökké választottat meg: dr. Thuróczy Károly kir. tanácsos, megyei főorvos, alelnökké: Horváth József kir. törvényszéki bíró, igazgató: Metzger Ede, felügyelő: Csernyánszky Lajos, pénztáros: Csitáry Pál, ellenőr: Dombay Hugó, titkár: dr. Babó Tivadar, mérnök: Lautos Ignác. Választmányi tagok: Bócz Antal, Faschler Ferenc, Felsner Jónás, Juhász Sándor, dr. Guttvil Pál, Kutvaszer István, dr. Munels Lajos, Markovics János, Morton József, Thaly István, Paláthy Vilmos, Rédeky Géza, Toifel József, Tombor Kornel és Ocskay László. — Ezen jóra való s a város érdekeit előmozdító tevékeny egyesületet a nagy közönségnek kiváló figyelmébe es par-tolásába ajánljuk, mert csakis anyagi erejének gyarapítása mellett lesz képes feladatának oly sikerrel megfelelni, melyet mindnyájunknak óhaj-tanunk kell. A tagsági díj különben oly csekély, évenként 1 frt, hogy mindenkinek módjában áll tagul belépnie. Tagfelvétel végett bármely tisztviselőnél, vagy választmányi tagnál lehet jelentkezni.

A baptista felekezet terjeszkedése megyénkben. Az egyházpoltikai nirhéd törvények — írja negyedi levelezőnk — megyénkben is termik áldásos gyümölcseiket a negyedi ev. ref. gyülekezetben — baptizmus alakjában. Eddig 30 református lépett át a baptistákhoz. Mult vasárnap is ötöt „keresztelt” uja a Vág folyó hideg hullámaiban Udvarnokj András budapesti ana-baptista „pap”. Az ünnepély nagy néző-közönség jelenlétében történt. Az ujra keresztelendőket teljesen alábuktatja a vízbe és megkereszteli az Atyának, Fiúnak és Szentlélek nevében. A keresztelőpap azonban óvatosságból magasszárú gum-miharisnyát huz. Egyébiránt vallási meggyőződésből nem káronkódnak, szeszes italt nem élveznek, a megbántásokat példás türelemmel elszenvedik, nem lopnak, s a mit kálvinista korokban nevet-ségesnek tartottak: a bójtót, a térdhajást gyakorolják, s a vasárnapi munkától tartózkodnak; szóval közelednek a katholicizmushoz. A fegyver-viselést hitők nem tiltja. Házasságkötésnél nélkülözik az egyházi áldást. Katholikus részről, hála Istennek, még senki sem vette fel az uj hitet.

Hangverseny. Nagy-Tapolcsányban tegnap október hó 30-án a „Korona vendéglő” nagy-teremben a m. kir. 13-ik pozsonyi honvéd-gyalog-

ezred zenekara Holub karmester vezetése alatt jótékonycélu hangversenyt rendezett.

Örjöngési roham. A trencsényi állami felsőbb leányiskola egyik tanítónője, f. hó 28-án az iskola emeletéről leugrott. A szerencsétlen té-bolyodottnak semmi baja sem lett.

Megfagyott. F. hó 26-án Trencsén kö-zelében a hideg idő elszedte első áldozatát, egy Liptómegeyből oda került koldusnó személyében. A nevezett férjével egy kis szekerkén Trencsénbe jött vásárra, hol valószínűleg a bejött alamizsná-ból jól bepálinkáztak, s nem vették észre, mikor a lovuk kivonszolta őket egész Biszkupicig. Más-nap reggel egy odavetődött paraszt ember rá-akadt a két megdermedt alakra, de már csak a férfit lehetett megmenteni. Ráadásul még a lovat is ellopták.

Zászlószentelés Zsolnán. Folyó hó 24-én szentelte föl a zsolnai apát-plebános úr a zsolnai iparegyesületnek új zászlaját, a melynek költségei fedezéséhez a nyitrai püspök úr ómlga is hozzájárult. Reggeli 9 órakor kezdődött meg az ünnepély a plebánia templomban. Az isteni tisz-telet végén Gáli József a püspöki árvaház hit-oktatója beszédet mondott, bizonyítván, hogy hit és vallás nélkül nincs tisztességes ipar, sem hazaszeretet. Az iparegylet kinyomatni fogja e beszédet és kiosztja majd a zsolnai iparosok között. Beszentelés után a zászló 80 fehérbé öltözött koszorús leány kíséretében, tarackdurrogás és a rutkai zene harsogása mellett a városházra vitetett, a hol a szögek beverése ment végbe.

Autonomiai mozgalmak. Az eszter-gomi érseki tartomány káptalanjai, mint az „Esz-gom” írja autonomiai kongresszusi képviselőnek dr. Rajner Lajos esztergomi prépost-kanonokot 86 szavazattal megválasztották. Dr. Rajner kano-nokon kívül a következő kanonokok kaptak sza-vazatot: Dr. Aschenbrier Antal esztergomi 11, István Vilmos szombathelyi 4, Stegmüller szom-bathelyi 3, dr. Csernoch esztergomi 2, dr. Roszi-val esztergomi, Prifach fehérvári, Troll és Szeredy pécsi kanonokok 1—1 szavazatot. — Az eszter-gomi főegyházmegye autonomiai képviselőire le-adott szavazatok közül legtöbb szavazatot dr. Pro-hászka Ottokár spirituális és szeminárium tanár (683), Molnár János apát-plebános és orsz. kép-viselő (502) és dr. Csernoch János apát-kanonok, székesegyházi plebános (339) nyertek el, a kiket e szerint a főmegye megválasztott papi képviselőinek kijelentettek. Kivülök szavazatot kaptak a következők: Jedlicska Pál 145, dr. Rajner Lajos 99, Palkovics Viktor 93, Bogisich Mihály 58, dr. Aschenbrier Antal 57, dr. Feher Gyula 39, gróf Pongrácz Adolf 35, Ferenczy István 21, Hübner János 14, Havlicsek Vince 13, dr. Horváth Ferenc 12, dr. Machovits Gyula 12, Némethy Lajos 8, Fabián János 7, Perger Lajos 7, dr. Roszival István 4, Vizsolaicsky Károly 4, dr. Kovács József 6 és többen 1—2 szavazatot.

Az esztergomi főegyházmegye területén megválasztott autonomiai világi képviselők:

- Pesti I. vál. ker.: *Markus József*, polgárm.
- Pesti II. vál. ker.: *Eszterházy Miklós Móricr*.
- Budavári vál. ker.: *Zichy Nándor* gróf.
- Esztergomi vál. ker.: *Frey Ferenc*, országggy. k.
- Nógrádi vál. ker.: *Majláth Géza* gróf.
- Honti választó ker.: *Zichy Jenő* gróf.
- Barsi választó ker.: *Lakner László*.
- Komáromi vál. ker.: *Pecháta Antal*.
- Nyitrai I. vál. ker.: *Dr. Marsovszky Endre* o. k.
- Nyitrai II. vál. ker.: *Dr. Hortoványi József*.
- Nyitrai III. vál. ker.: *Id. Ocskay Rezső*.
- Nyitrai IV. vál. ker.: *Majláth György* gróf.
- Nyitrai V. vál. ker.: *Chealibogovszky Sándor*.
- Pozsonyi I. vál. ker.: *Fálffy Miklós* herceg.
- Pozsonyi II. vál. ker.: *Pálffy István* gróf.
- Pozsonyi III. vál. ker.: *Dr. Ságghy Gyula*, orsz. k.

A felfüggesztett jegyzők lakbére kérdésében a belügyminiszter a következő elvi jelentőségű határozatot hozta: A hivatalától felfüggesztett községi jegyzőt azon esetben, ha nin-csen az 1886. évi XXII. t.-c. 66. §-a szerint őt kötelezőleg megillető természetbeni lakással el-látva, hanem e helyett lakbér-illetményt élvez, ezen lakbér-illetmény, bár a 103. §. csak a ter-mészetbeni lakásról tesz említést, a felfüggesztés idejére feltétlenül megilleti.

Hitelszövetkezetek alakítása.

A Nyitrai Gazdasági Egyesület még a f. évben több hitelszövetkezetet szándékozik alakítani. A mely községek vagy községesoportok hitelszövetkezet létesítését kívánják, forduljanak a Nyitrai Gazdasági Egyesülethez, honnan nekik a szükséges nyomtatványok megküldetnek. Az alakulás keresztülviteléhez az egyesület megbízottja szívesen megjelenik a helyszínen.

Tűz. Folyó hó 24-én éjjel a ny.-rudnői plebániához tartozó Krstyanfalvi községben tűz ütött ki, mely a nagy szélvész által szítva pár perc alatt a község javarészét elhamvasztotta. Tizenöt család hajlék nélkül maradt, és a még ki nem csépelte gabonája takarmányával együtt oda veszett. Az első álmába merült lakosság mit sem menthetett első zavarában. Több darab sertés is bennégett, és hogy ember életben szerencsétlenség nem történt, a helybeli esendőrség önfeláldozó munkásságának köszönhető csak. Különösen ki-tűnt Kafunek András esendőrség hősiessége, ki a lángokból egy vak embert ragadott ki, jóllehet maga is égési sebeket kapott. A nyomor, e különben is nagyon szegény nép között, nagy. Mindenemű könyörödmányokat a szerencsétlenek fölsegélyezésére nagy köszönettel fogad alulírott és e lap útján nyugtázni fogja Vetzél Sándor ny.-rudnői plebános. — Trenesér-Teplán szintén e hó 24-én éjjeli 11 órakor tűz ütött ki, mely 12 házat s ugyanannyi pajtát hamvasztott el. A kár több ezer ftrra rög, mivel a szegény emberek csak a házaikat biztosították, a takarmányt már nem. Legétegek a plebánia gazdasági épületei is, jóllehet a nagy szél veszélyeztette a lakóházat meg a templomot is, ezeket mégis sikerült megmenteni.

Hatalmas sajtóhiba fordult elő a „Deutsche Tageszeitung” minapi számában. A tördelő ugyanis az újdonságok összeállításánál egy fiatal hölgyek által adott hangversenyéről szóló tudósítást közepén megszakítván, tévedésből egy marhavásári jelentés végét állította össze vele. Az így módon lelesült cikk azután így hangzott: „A női szépségekben gazdag városunk leg-szebb 16 fiatal hölgye által tegnap este adott hangverseny fényesen sikerült s a hölgyek a leg-zígorubb kritikus szeme előtt is bátran megállhattak. Elegánsul voltak öltözködve, elbájolóan énekeltek s az egész közönség tetszését megnyer-tek, mely a legszebb barmoknak jelentette ki az egész államban a csoportozatot. Némelyek sötét-színűek, több barna, de legtöbb barna-fehér fol-tokkal. Sok igen szép testállású úszót a szakér-tők a legritkább példányoknak jelentették ki.”

Tűzbe dobhattak. Nagy nézőközönsége akadt a fővárosban a múlt napokban egy igen érdekes látványos-ságnak, a mikor is a IX. kerületi elöljáróság által kijelölt helyen Mauthner Ödön magnagykereskedő, kir. közjegyző jelenlétében épp úgy mint a múlt év hasonló időszakában az országban és az osztrák bírdalom területén elhelyezett bizományi magszekrényekből el nem adott magvakat éget-tette el. A felhalmozott nagy tömegből felsapó lángok rövid csomag konyhakerti és virágmagot 13450 frtnyi értékben emésztettek fel. Nagy elhatározás szükséges ahhoz, hogy így értékű magvak, melyek legnagyobb részt még értéke-síthetők volnának, de a vevőközönséget nem elégtének ki oly mértékben, mint Mauthner-féle magvaktól megszokva vannak, ezen módon megsemmisítenek, másrészt azon-ban megnyugtatóul szolgálhat ezen példa a Mauthner-féle magot vásárló vidéki közönségnek, mert teljesen biztos le-het abban, hogy csakis legutóbbi termésű friss magot kap, mely mag úgy fajazonosság, mint hozam tekintetében min-denkor megfelel ama várákötésnek, melyet a kertészkedő közönség a Mauthner-féle magvakhoz joggal foz.

Közgazdaság.**Ősziek alá Thomas-salakat vagy szuperfoszfátot használjunk-e?**

Gazdáink már hosszabb idő óta foglalkoznak azon kérdés kiderítésével, vajjon a szuperfoszfátban lévő, vízben oldható foszforsav, helyet-tesíthető-e a Thomas-salakban lévő citrát oldható foszforsavval.

Dr. Steklasa egy a múlt év folyamán meg-jelent művében kimutatja, hogy azon következte-tések, melyeket Maercker és Wagner tanárok azon kísérleteikből, melyekkel a vízben oldható foszforsav szerepét a talajban tanulmányozták, levontak, nem helyesek.

A vízben oldható foszforsav a szuperfoszfá-tokban vagy mint szabad foszforsav vagy pedig mint savanyú foszforsavas mészföld elő. Ezen vegyületek bármelyike más és másként hat agya-gos, meszes és más talajokon, ez okból a növény-zetre gyakorolt hatása is más és más.

Ezen körülményt Maercker és Wagner ta-nárok kísérleteiknél teljesen figyelmen kívül hagy-ták és ép ezért Steklasa említett művében egé-szen helyesen jegyzi meg, hogy említett tanárok kísérleteinek eredménye nem bir azon gyakorlati fontossággal, melyet neki egyes helyekről tulaj-donítanak.

Steklasa élettani kísérleteiből kiviláglik az, hogy a gabonafélék tenyészidejük kezdetén assi-milálják a legnagyobb mennyiségben a foszfor-savat, melyet a növény szerves vegyület alakjában a levelekben rak is, csak később használja fel új szervek képzésénél.

A gabonafélék gyökerei sohasem képesek a Thomassalakban foglalt citrát oldható foszfor-savat oly módon assimilálni, mint a vízben oldható foszforsavat.

Ez okból a Thomassalakkal trágyázott te-nyészet fejlődésében visszamarad és a szemter-més az egyes szervek elkésett kifejlődése követ-keztében minőségileg és mennyiségileg rosszabb, mint a szuperfoszfátokkal trágyázott gabonaféléké.

Gyakorlati kísérletek alapján ki van mu-tatva, miszerint egy kilogramm citrátoldható fosz-forsav, semmikép sem képes pótolni egy kilo-gramm vízben oldható foszforsavat, s ha a Tho-massalakkal jelentékenyen többet használunk fel, úgy számításunk a vízben oldható foszforsav ja-vára esik.

Ha a talajban esetleg hiányzó tápszerek pótlásáról gondoskodunk, akkor a szuperfoszfát-tal teljesen megbízható eredményeket érünk el, míg ellenben a Thomassalak csak humuszdus és lép talajokon hat.

Gyakorlati gazdáink valamint egyes kísér-letezők tapasztalataiból meggyőződhetünk arról, hogy nem szabad a mi viszonyaink között a Tho-massalakkal azt a nagy jelentőséget tulajdoni-tani, melyet neki egyes helyekről tulajdonítanak.

Viszont azonban ne feledjük el azt, misze-rint a Thomassalakkal sem végeztek még kime-ritő kísérletet, ép azért mielőtt végleges ítéletet hoznánk a Thomassalak hatását illetőleg, várjuk be az országos m. k. növénytermési állomás által kezdeményezett e kérdés tisztázására vonatkozó kísérletek eredményeit. Mely kísérleteknél való részvételre csak közelebről hívta fel az állomás a gazdákat.

A sörárpa termelés szabályai.

Nálunk is a sörárpa termelés hovatovább nagyobb jelentőséget nyer, nem lesz tehát felesle-ges ha közöljük azon ide vonatkozó szabályokat, melyeket a szászországi gazdasági egyesület Maer-cker híres agrikulturnémius nyomán dolgozott ki és bocsájtott közre.

1. A szükséges intézkedések foganatosítása mellett még oly talajon is termelhetünk árpat, melyet előzőleg nem tartottak árpatermelésre alkalmasnak. Amint kiderült, hogy a cukorrépa nemcsak humózus szelíd vályog talajon, de homo-kos vályogon sőt tiszta homokon is termesztethő, remélhető, hogy ezen talajokon a sörárpa is meg-fog teremni.

2. Legjobb előveteménye az árpanak a ka-pásnövény, legjobban diszlik azonban cukorrépa után. A hol a cukorrépa jól megterem, természet-tení kell sörárpat is. A burgonya is jó elővete-ménye az árpanak azonban nitrogén gyűjtők után ne termesszünk sörárpat, mert a nitrogénben gazdag talajt nem szereti az árpa.

3. A szántóföldet gondosan kell előkészíteni árpa alá, hogy az lehetőleg finomra elaprózott legyen, bengerral lenyomni a talajt nem szabad. Nem tanácsos közvetlenül az árpa alá igen mé-lyen művelni a talajt, az elővetemény alá való mély művelést, különösen ha répa az elővetemény, az árpa igen meghalálja, különösen óvakodjunk a laza talaj igen mély megművelésétől.

4. Az árpa legfeljebb kivételesen kerülhet frissen trágyázott földbe, mert a friss trágya káros behatást gyakorol az árpa minőségére, a trágyá-zást illetőleg a következő elvet tartjuk szem előtt:

Mérsékeltlen kell használni a nitrogén, s bő-ven a foszforsav és káli trágyát. A sok nitrogén fokozza ugyan a termést, de kárára van a minő-ségnek. A nagy termés és legjobb minőség sörár-pánál alig egyezhető össze.

Különösen óvatossak legyünk a chilisalétram-mal, s helyette inkább ammoniak trágyákat használjunk.

Foszfórtrágyául szuperfoszfátot adjunk. Mint káli trágya a káinit bizonyult jónak. A maximá-lis lényetrágya, mely azonban csak ez irányban nagyon szűkölködő talajokra adható, 30 klg. chi-lisalétram. 1H/a—ra 13 kat. hold közepes visz-onyok között 15—18 klg. elegendő. A foszforsav számítású, s azt leginkább őszszel vagy kikelés után tavasszal adjuk, hogy csirázást gátló hatá-sát elkerüljük; 2—3 métermázsza szuperfoszfát el-hintése által a termés lényegesen fokozható. A szuperfoszfát vetőszántás előtt hintendő el.

5. Sörárpaul csak két soros természetű. Legbiztosabban a chevalier ad jó sörárpat, ez azonban főleg csak jobb talajokra való, lazább és gyengébb talajokra a morva Hanna árpa vagy tót árpa használandó, némely vidékeken az angol Peerles is igen beválik.

6. Az árpat csak sorba szabad vetni, de nem mélyebben, mint az a biztos kikelésre okvet-lenül szükséges 3—4 cm.; igen ritkán ne vessük, különben sok oldal hajtást képez, vagyis az árpa két növést lesz, a mi nagy hiba. Jobb talajokon 120, rosszabb talajokon 150 klg. vetőmag szük-séges 1H/a—ra.

7. Az árpat gondosan géppel vagy kézzel kapálni kell, különben csak ritkán kapunk jó sörárpat. Ez okból nem szabad közé löheret vetni, de azért sem, mert ekkor a szalmája lassan szá-rad és ez az árpa színének kárára van. Ha azonban herefelét kell közéje vetnünk, akkor in-kább nyulzapukát vessünk, mely a löherenél la-sabban fejlődik, s így kevésbé van az árpa ártalmára.

8. Az árpat csak tökéletes megérése után arassuk és semmi esetre már a teljes éres vagy sárga éreskor. Hogy aratáskor a munka össze ne torlódjon, celszerű korai és késői árpatat vegye-sen vetni, így a Hanna árpa korai, a Chevallier pedig inkább késői.

9. Az árpat csépeljük ki mihelyt csak lehet-séges, mert állás közben csak veszít jóságából.

10. Bizonytalan időben, ha aratás után az árpat azonnal behordani nem lehet, rakassuk az árpat keresztekbe, hogy esőtől, nedvességtől védve legyen, mert a nedvesség válik az árpa színének leginkább ártalmára.

A len és kender termesztéséről.

Ujabb időben még az alföld számos helyén is kiterjedtebben foglalkoznak a kender terme-léssel, míg ellenben a felvidéken inkább a len-nek nyújtanak előnyt. Nem lesz tehát felesleges a növények termesztéséről egyet-mást elmondani, előre bocsátva, miszerint túlkövére és buja föld-ken e fonalas növényeket termesztetni nem cél-szerű, mert könnyen megdőlnek, a megdőlés pe-dig értéküket teljesen tönkre teszi.

Igen fontos azonban s a sikernek előfelté-tele, hogy elegendő nedvesség álljon rendelkezé-sére; minél nyirkosabb a vidék, annál inkább beéri a len a homokos talajjal is, különben leg-megfelelőbb részére a középkötöttségű vályogta-laj; fontos továbbá, hogy a talaj ne legyen se-kély, minél mélyebbre tudjuk azt porhanyítani, annál jobb termésre számíthatunk.

Trágyázás tekintetében főgondunk a talaj-nak ásványi anyagokkal való meggazdagítására irányuljon, mert ezek tapasztalás szerint nem csak a termést fokozzák, de finomabb rostokat is eredményeznek. A nitrogén ellenben kivált erős nyáron, a lent nagyon megnyújtja, mi a rost szilárdságának rovására történik, de meg a sok istalótrágyától a kender is, de különösen a len nagyon hamar megdől. A len vagy kendernek rendszerint elég azon istalótrágya mennyiség, melyet valamely istalótrágyával trágyázott előve-temény a talajban visszahagy. Frissen trágyázott földbe vetni nem is célszerű, mert egyenlőten

növes, megdőlés, kiszáradás áll be, s a földi bolha is több kárt tesz benne.

Abban az esetben, ha a talaj nagyon is sovány, az őszi mély szántásra hintünk a tél beálta előtt istállótrágyát s ennek kilugozott szalmáját tavasz beálltával gereblyézzük le a földről. Ásványi trágyaféléből 25 q. kat. holdankinti termést véve fel, átlagosan egy holdra 2—2.5 q. szuperfoszfátot és 3.50—3.75 q. kaintot kell adni, a mely tavasszal a vetőszántás előtt hintendő ki.

A mint az elővetemény lekerült, a talajt sekélyen fel kell szántani s a gyom kipusztítása céljából ismételten felboronálni: késő ősszel a talaj mélyen felszántandó.

Tavasszal a vetés minél korábban eszközendő, mert a len sok nedvességet igényel kikeleséhez; a korai vetésű len biztosabb és nagyobb termést, finomabb rostot ad, s kinyűvése megelőzi a rozsarast. A késői vetés könnyebben megdől. Vetés előtt a talaj több vasu ekével felszántandó s megboronálás után könnyen lehangerezendő. Egy kat. holdra 125 kg. eredeti vagy 100 kg. első termésű mag szükségeltetik.

A mint a gyom megfogható, azonnal gyomláláshoz kell kezdeni, a nyűvés pedig akkor eszközendő, ha a len a sárgaérésbe jutott s a szára zöldessárga, különben a rost igen elfásulna. Ezután esomókba, markokba rakjuk, hogy a len-szár megszáradjon, hogy a mag utánérjék, a mi rendszerint 10—12 napig tart.

A magvakat nem szabad kicsépelni, hanem fakalapácsokkal kell kiverni, hogy a szár meg ne törjön.

A len most már nyűvés után vagy eladható, vagy pedig kidolgozható, miután ez utóbbi eljárás költségesebb berendezést igényel, rendszerint az előbbeni szokás divik.

A len és kender termelés mindenesetre megérdemli, hogy oly vidékeken, hol a termelési viszonyok kedvezők, felkaroltassék, mert ugy a kender, mint a len egy állandóan keresett és jól fizetett árucikk, csak arra ügyeljen a gazda, hogy termései mennél nagyobbak és lehetőleg biztosak legyenek.

Irodalom.

Mai számunkhoz mellékelve adjuk t. előfizetőinknak az „Ezernyolcszáznegyvennyolc, a magyar szabadságharc története” című diszjú előrajzát. A mű rendkívül díszes kiállítás-

ban az egész szabadságharc történetét előadó, hű és részletes szöveg kíséretében jelenik meg s tartalmazza az egykoru képek, kiváló egyének kéziratát, nevezetes okmányokat, kiáltványokat, falragaszokat és egyéb jellemző nyomtatványokat, melyek a nagyközönség előtt javarészt ismeretlenek.

A szövegeket Jókai Mór, Bródy Sándor és Rákosi Viktor szerkesztése alatt, az időrendben csoportosított képek magyarázatával történetűdősök, költők, írók és szemtanúk írták.

A díszes műnek, hogy mindenkinek könnyen hozzáférhető legyen, ára rendkívül olcsóra van szabva, egy-egy füzet ára 30 kr. Az egész munka 30 kéthetenként megjelenő füzetben 480 oldalon mintegy 1200 képpel fog megjelenni.

Előfizetéseket és megrendeléseket elfogad Huszár István könyvkereskedése Nyitrán.

Deák Ferenc beszédei IV. kötet 1866—1867. összegyűjtötte Könyi Manó. Oly könyv jelent meg ezzel a művel a könyvpiacra, a melynél érdekesebbet és aktuálisabbat, épen ebben a pillanatban nem lehetne a magyar értelmiség kezébe adni.

Két évről van benne mindaz, mit Deák Ferenc mondott: tartalmazza többek közt az 1866-ki december 1-ki nevezetes szónoklatát, melyet a leirat tárgyában beadott határozatokról mondott a haza bölése, s még több nevezetes beszédét a kiegyezés évéből.

A díszesen kiállított vaskos kötet (518 l.) ára füzve 4 frt.

Kapható Huszár István könyvkereskedésében Nyitrán.

HIRDETÉSEK.

Eladó szőlő.

Csermány-hegyen egy szőlő, mely áll lakás-, présház- és nagy pincéből, a hozzátartozó berendezéssel együtt **szabadkézből eladó.**

Bővebb felvilágosítást ad **Unzeitik József, Nyitra** (Káptalan-utca 18. szám)

A Nyitrai Népbank

zálogkölcsön-osztálya.

Zálog-árverés

1897. évi november hó 9-én.

Mindazon **ékszerek és zálogtárgyak**, melyek 1897. évi június hó végeig ki nem váltattak, vagy át nem irattak, f. é. november 9-én a Nyitrai Népbank termében délután 2—4 óráig tartandó nyilvános árverésen eladatni fognak.

Fizetési halasztások csak 10% lefizetése mellett történhetnek.

Hogy az árverés napján minden zavarnak eleje vétessek, megjegyzendő, hogy azon zálogtárgyakat, melyeknek határideje már lejárt és az árverezésre kiszemeltettek, sem kiváltani, sem átírni nem lehet.

Nyitrán, 1897. október hó 13-án.

Az igazgatóság.

Hirdetmények

a „Nyitramegyei Szemle” részére jutányos áron felvétetnek a kiadóhivatalban.

2-4 tisztli ló számára

boltozott istálló

takarmány-padlással és szerszám-helyiséggel

←→ bérbe kiadó ←→

Tóth Vilmos-utca 27., a hol értesítés is adatik.

Szőlőtrágya-kompozíciót

és szőlők alá való **mindennemű műtrágyákat** elismert kitűnő minőségben ajánl

A „HUNGÁRIA”

műtrágya, kénsav és vegyi-ipar részvénytársaság

BUDAPEST, Váci-körút 21.

Részletes utasításokat kívánatra ingyen és bérmentve küld az igazgatóság.

